

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೦
ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕು, ಜೀವನದಿ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹಳೆಯ ಹೆಸರು ಎಡತೊರೆ. 'ಅತ್ತಿಗುಪ್ಪ' ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆಯಾದಂತೆ ಎಡತೊರೆಯು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರವೆಂದಾಯಿತು.

ಈ ತಾಲೂಕು ೧೧೯ ಪ್ರಾಚೀನ, ಅರ್ವಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಇಡೈತುರೈ ಎಂಬ ದ್ರಾವಿಡ ಪದವೇ ಎಡತೊರೆಯಾಯಿತೆಂಬುದು ಈ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನರ ಪೈಕಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿ ಭಂದೋನುಶಾಸನದ ಕರ್ತೃ ಜಯಕೀರ್ತಿಯು (೧೦೫೦) ಚಿಕ್ಕಹನಸೋಗೆಯ ಜೈನಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವನು. ಚಾಂದ್ರಾಯಣದೇವ ಎಂಬುದು ಈತನಿಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು. ಭಂದೋನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ವಿಷಯ ಭಾಷಾಜಾತ್ಯಾಧಿಕಾರವೆಂಬ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಭಂದಸ್ಸಿನ ವಿವೇಚನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಹನಸೋಗೆಯ ಸುಮಾರು ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜೈನಯತಿ ಏಲಚಾರ್ಯರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು, ಸಾಂಧರ್ಬಿಕವಾಗಿ ಶಸನದ ಕವಿ ಬೆಳೆದೇವನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಇದೆ.

ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರ ರಾವಂದೂರಿನ ದೇವಪ್ಪನು (೧೫೪೬) ಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡ ಸಾಂಗತ್ಯಗಾರನಾಗಿದ್ದು, 'ರಾಮವಿಜಯಚರಿತೆ' ಅವನು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಜೈನರಾಮಾಯಣ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಪೊ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಹಳೆಯೂರು ಗ್ರಾಮ) ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವರು ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ ಕಾವ್ಯನಾಮದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ, ಲೇಖಕ, ಅಂಕಣಕಾರ, ಕವಿ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ, ಪ್ರಬಂಧಕಾರರಾಗಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು.

ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂಕಣಬರಹಗಳಲ್ಲದೆ (ನೋಡಿ : ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ) ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ, ಬಯಕೆಯ ಬೆಲೆ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಜಯಪ್ರಕಾಶನಾರಾಯಣ, ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮೊದಲಾದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು. ಕಳ್ಳಹೊಕ್ಕಮನೆ, ಜೇಡನಬಲೆ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಮೇಘಲಹರಿ, ಹವಳದಸರ - ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕನ್ನಡ, ಆಡಳಿತ ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂದರ್ಶನ, ಭಾರತದ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, 'ದವನದ ಕೊನೆ' ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನ ಹಾಗೂ ಚುಟುಕಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನೂ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅನುವಾದ, ಸಂಪಾದನೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಇವರು ಗಮನಾರ್ಹ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅರುವತ್ತುವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಶಿಷ್ಯರು, ಹಾಗೂ ಅಭಿಮಾನಿ ಬಳಗದವರು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ, 'ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ ಎಪ್ಪತ್ತು' ಹಾಗೂ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ತುಂಬಿದ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ 'ಸಮದರ್ಶಿ' ಎಂಬ ಅಭಿನಂದನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ೨೦೦೮ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಶರಾದರು.

ಸಿ.ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ (ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ) ಅವರು ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ತಿಳಿವು - ಪರಿಶ್ರಮವಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಚಿಂತಕ, ಕವಿ, ಅನುವಾದಕ, ವಿಮರ್ಶಕ ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದಕ. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಿಪಿಕೆ' ಎಂದೇ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿರುವ ಇವರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡುನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ವಿಪುಲಪ್ರಮಾಣದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತಾರಾಸಖ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಬೊಗಸೆ, ಒಳದನಿ, ಅಂತರತಮ, ಹನಿಮಿನಿ ಮೊದಲಾದ ಕವನಸಂಕಲನಗಳು; ಚಿಂತನಬಿಂದು, ಮೆಲುಕು, ವಿಚಾರನಿಮಿಷ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು; ಅಧ್ಯಯನ, ಆಲೋಚನ, ಜನ್ಮ, ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ, ಠಾಕೂರ್, ವಚನಾಂಜಲಿ, ಹನ್ನೊಂದು ಹೊರಗಿನ ಕತೆಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು; ಭಾಸನ ನಾಟಕಗಳು, ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಊರುಭಂಗ ಮೊದಲಾದವು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು; ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ಅಂತಃಕರಣ, ಯಥುಗಿರಿಯ ವೀಣೆ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಪಾದನಾ ಕೃತಿಗಳು; ಅಲ್ಲದೆ, ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. 'ನಾಗವರ್ಮನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾದಂಬರಿ' ಇವರಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ನಿಬಂಧ. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಬಹುಮಾನಗಳೂ ಹಲವು ಬಂದಿವೆ. 'ಸಾರ್ಥಕ' ಎಂಬುದು ಆತ್ಮೀಯರು, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಅಭಿನಂದನಾಗ್ರಂಥ.

ಎಸ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಹನಸೋಗೆ) ಅವರು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಗಳಿಸಿದ್ದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ-ಸಂಗೀತಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ

ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರು. ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಶೈವ - ವೈಷ್ಣವ - ಶಾಕ್ತಸಿದ್ಧಾಂತ - ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು, ತ್ಯಾಗರಾಜರು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಳು, ಪುರಂದರ ಸಾಹಿತ್ಯದರ್ಶನ, ಆಗಮಕೋಶ, ಶ್ರೀತತ್ವನಿಧಿ, ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ದಿ ಹಿಲ್ ಶ್ರಯನ್ ಆಫ್ ವೆಂಗಡವರ್ - ಇವು ಇವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು. “ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಗಳೊಡನೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಶೇಷ” ಎಂಬುದು ಅವರನ್ನು ಕಂಡ ಪರಿಚಿತರ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಸಿ.ಜಿ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದವರು. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಂಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ೨೯ ಭಾವಗೀತೆಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನುವಾದ - ಕಾವ್ಯತರಂಗಿಣಿ ಭಾಗ ೧, ಹೆಸರಾಂತ ಕನ್ನಡ ಹಿಂದೀ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಾನುವಾದ (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ) - ಕಾವ್ಯತರಂಗಿಣಿ ಭಾಗ ೨, ಕುವೆಂಪು ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಅನುವಾದ (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ), ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಾನಿ - ಸರ್ವಜ್ಞನ ೫೩೮ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವುದು, ಮಮ ಗೋಪಾಲಃ ಕುವೆಂಪು ನಾಟಕದ ಅನುವಾದ, ಮಹಾಭಾರತ ವನಪರ್ವ - ಎಂಬುದು ೩೧೦೦ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ, ಅಥರ್ವವೇದ, ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ಸುಪ್ರಭಾತಸ್ತೋತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ವಿಶ್ವನಾಥ ಸುಪ್ರಭಾತಸ್ತೋತ್ರ ಕೃತಿಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಅರಬ್ಬೀ ಮತ್ತು ಫಾರ್ಸೀ ಶಾಸನಗಳು ಎಂಬ ಜಡ್. ಎ. ದೇಸಾಯಿಯವರ ಲೇಖನವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಜೀವನ-ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತಂತೆ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ‘ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ’ ಎಂಬ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭೋಜರಾಜನ ‘ಚಂಪೂರಾಮಾಯಣಂ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮೀಯರು ‘ಶಂಭುನಿಧಿ’ ಎಂಬ ಅಭಿನಂದನಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಕೆ.ವೈ. ಶಿವಕುಮಾರ್ ಅವರು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದವರು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬುದು ಇವರ ವಿಮರ್ಶಾಸಂಕಲನ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಕಾವ್ಯಸಂಗ್ರಹಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿ, ಗದ್ಯಾನುವಾದದೊಡನೆ, ನಾಗೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು, ಕೃರಾನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಅಲ್ಲದೆ, ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ‘ಜನ್ಮ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ’ - ಇವರ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ನಂತರ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಎಂ.ಎಸ್. ನಾಗರಾಜರಾವ್ ಅವರು ಮಿರ್ಲೆಯವರು. ಸ್ಪೋನೇಜ್ ಹಿಲ್ ಡೈಲ್ಟರ್ಸ್ ಆಫ್ ತೆಕ್ಕಲಕೋಟ, ಪೋಟೋಹಿಸ್ಟಾರಿಕ್ ಕಲ್ಚರ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ವ್ಯಾಲಿ,

ಪೊಗ್ರೆಸ್ ಆಫ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೊದಲಾದ ಸಂಶೋಧನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಆರ್. ಕುಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ (ಮಿರ್ಲೆ)ಯವರು ಕೂಡ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೇ. ಹಿಂದೂದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ, ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಎಂಬುವು ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆ. ವೀರತ್ತಪ್ಪ ಮೈಸೂರುಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಚಳವಳಿ ಎಂಬ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹನಸೋಗೆ ಮಹದೇವಯ್ಯನವರು ಕವಿ, ಶಿಶುಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನಾಕಾರರು. ಇವರು ನಿಘಂಟುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆ ದೊಡ್ಡದು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಕೋಶ, ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಸಾಗರ ಗಳೆಂಬ ಅಪರೂಪದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಳವು - ಉಳವು, ಕಲ್ಲುತೋಟ ಮೊದಲಾದವು ಇವರ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರದ ಎಚ್.ಎಸ್. ಅಚ್ಚಪ್ಪನವರು ಗಾದೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳು ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ಪಡೆನುಡಿಗಳು, ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಗಾದೆಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನವರೇ ಆದ ಎಸ್.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಚೋಯಿ ಅವರು ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಾತಕಶಿಲಕ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ನಳಚಂಪು ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಸರಂಜನಾ ಎಂಬುದು ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿ. ಕೆ. ಪು. ಮಹದೇವಪ್ಪ(ಕರ್ತಾಳು)ನವರು ಮೈಸೂರಿನ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಎ.ಎಸ್. ಜಯರಾಂ ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಶಬ್ದಮಣಿರಂಪಣ ನೂರೊಂದು ಸೂತ್ರಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ರಂಗನಾಥ್ (ಬಟುಗನಹಳ್ಳಿ) ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಪ್ಪ (ಕೊಡಿಯಾಲ) ಈವರೂ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಯುರೋಪ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ನಕ್ಷಾ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೈಸೂರುಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶೇಷಬಾತ್ಮೀದಾರರಾಗಿದ್ದ ಗಂಧನಹಳ್ಳಿಯ ಸುಚೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಅವರು ಎಲಿಯಟ್‌ನ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು (ಅವನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಇರಬೇಕು) ಮತ್ತು ಅರಿಸ್ಟೊಫೆನಿಸ್‌ನ ವೈನೋದಿಕ ನಾಟಕವನ್ನು (ಗಂಡಸರು ಅಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸರು) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಅಂತಸ್ಥ ಎಂಬ ವೈಚಾರಿಕ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತೇಸಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ) ಬರಹಗಾರರು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸಾಂದರ್ಭಿಕ, ಬಯಲಬೆಳಕು, ಸಂಚಯನ ಮತ್ತು ಸಂಕಲನ ಎಂಬವು ಇವರ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ನಮನ ಕವನಸಂಕಲನ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಎಚ್ಚಿತ್ಯೆ ಎಪ್ಪತ್ತು, ಹಂಸಗಮನ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು. ನೆನಪಿನ ಸಂಚಿಕೆ ಎಡತೊರೆ ಹಾಗೂ 'ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಿಕೆ' ಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕಶಿಲ್ಪಿ ಸಿ. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಎಂಬುದು ಇವರ ಮಕ್ಕಳ ಕೃತಿ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಎಂ.ಎನ್. ಮಂಜುನಾಥ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪಿ. ನಾಗಚಾರ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್. ಮಂಜುನಾಥರು ಕವಿ, ವಿಮರ್ಶಕ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಕ. ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಧನೆಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಂಡವರು. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಪ್ರತಿಭೆ ಹಂಚಿಹೋಗುವುದನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡದ ಮಂಜುನಾಥರು ಪಟ್ಟಪಾಡನ್ನು ಹಾಡಾಗಿಸುವ 'ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ'ಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಹಕ್ಕಿಪಲ್ಡಿ, ಬಾಹುಬಲಿ, ನಂದಬಟ್ಟಲು, ಇವರ ಪ್ರಕಟಿತ ಕವನಸಂಕಲನಗಳು, ಚೀನಾದ ಪುರಾತನ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಕವಿ ಲಾವೋತ್ತೇಯ ತಾವೋಪದ್ಯಗಳನ್ನು 'ಸುಮ್ಮನಿರುವ ಸುಮ್ಮಾನ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ನಮ್ಮ ಪುತಿನ', 'ಪಿಂಚಿ ಆಡಿಸಬಾರದು' ಎಂಬೆರಡು ಲೇಖನಗಳು. ಇವರ ಕೆಲವೊಂದು ಕವನಗಳು ತೆಲುಗಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಪಿ.ನಾಗಚಾರ್ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗ ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕತೆಗಾರ ಕ್ಯಾ. ತ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ (ಕಾಳಮ್ಮನ ಕೊಪ್ಪಲು) ಒಡಲರಿ, ಬಿಳಲುಬಿಟ್ಟ ಬದುಕು, ವಾಸನಾಮಯ ಬದುಕಿನ ಆಚೆಈಚೆ, ಮನಸು-ಮುಗಿಲು ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು 'ಮುಂಜಾವು' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳಿಸಾಲು ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ. ಕನಕಕಿರಣ ಎಂಬ ಕನಕದಾಸರ ಬದುಕು ಬರೆಹಗಳ ಸಂಪಾದನಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಶಿವಶಂಕರ ಮೂಲತಃ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದವರು. ಮುತ್ತುಮಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ, ಎಡತೊರೆಯ ತೀರಕ್ಕೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆಯ ಮುಡಿಯವುದೆಂದರೆ..., ಬೆಟ್ಟವಾವರೆಗಿಡದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಹೂವುಗಳು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಹೋದರರೇ ಎಂಬುವು ಇವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಿತ ಕತೆಗಳು.

ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ (ಗಂಧನಹಳ್ಳಿಕೊಪ್ಪಲು) ಕವಿ ಮತ್ತು ಕತೆಗಾರ. ಇಂದು ಹುಟ್ಟಿತು ಕವಿತೆ, ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ, ಗೆಳತಿ ಮತ್ತು ನದಿ, ಗೆಳತಿಗೊಂದು ಪತ್ರ, ಒಂಟಿಹಳ್ಳಿ ಹಾಡುಪಾಡು' ಮೊದಲಾದ ಕವನಗಳೂ, 'ಹಕ್ಕಿಮರಿ' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಎಂ.ಆರ್. ಗಿರಿಧರ ಸ್ಥಪತಿ(ಮಿರ್ಲೆ)ಯವರು ಕತೆಗಾರರು. ಇವರ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಎಚ್.ಪಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ

(ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ) ತಮಿಳಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕತೆಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾವೇರಿಯೆಂಬುದು ಕಡಲವರೆಗೆ' ಇವರ ಕಥಾಸಂಕಲನ. 'ನೀಲಾಂಬರಿ ರಾಗ' ಎಂಬ ನೀಳ್ಗತೆಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಚಿನಕೆರೆಯ ರವಿಕುಮಾರ್ ಸಹ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ. ರಾಜಣ್ಣ(ರಾಮಾಪುರ)ನವರು ಬಿಸುಲಮಳೆ ಎಂಬ ಕವನಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ, ಎಡತೊರೆ ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನವನ್ನೂ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ವೆಂಕಟಾಚಲಪತಿ (ಹನಸೋಗೆ)ಯವರು ಚಲಪತಿ ಎಂಬ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಪ್ರೇಮ, ಸುಮ, ಮಸಣದಲ್ಲಿ ಮದುವಣಿಗ, ಭಾರತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ದನಕೊಪ್ಪಲು ತೋಟೇಗೌಡ ಅವರು ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರನಾಳಶಿಶು ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಕರಾದ ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ ಎಸ್. ಪುಟ್ಟರಾಜು ಅವರು ವಿಚಾರವಿಷ್ಣವ ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಂತರಾಜು ಮಿರ್ಲೆ ಪ್ರೇಮದರ್ಶನ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧಸಂಕಲನ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಡತೊರೆ ಉಮೇಶ್ ಅವರು 'ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕು ದರ್ಶನ' ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಪುಸ್ತಿಕೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ. ಜಿ. ರಮೇಶ್ (ದೊಡ್ಡಹನಸೋಗೆ) ಎಂಬುವರು ಶ್ರಾವಣ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ. ವಿ. ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್ (ಭೇರೈ) ಅವರು ಎಂಎಲ್‌ಎ, ನಿರಾಸೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಹಿಯಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಎಂ. ಎಸ್. ಉಮೇಶ್ (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ) ಅವರು ಆಯ್ದರತ್ನಗಳು, ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಎಂಬ ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ, ತಂಗಿಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಕೆ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಆಮೋದ ಕೃಷ್ಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನೂ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಭೇ. ಪ. ಹರೀಶ (ಭೇರೈ) ಅವರು 'ನವಚೇತನ' ಕಾವ್ಯನಾಮದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ ಚಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ಬಿ. ಸಂಪತ್ (ಹಂಗರಬಾಯನಹಳ್ಳಿ) ಅವರು ಸಹ ಲೇಖನ, ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನೂ ಕುರಿತ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ವೈ.ಎಸ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅವರು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವಿನೋದ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಪ್ಪಾಸ್ವಾಮಿ (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ)ಯವರು ಶಿಶುಸಾಹಿತಿ. ಇಂದಿರಾಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿವಿಜೇತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್.ಬಿ. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಅವರು ಸಹ ಶಿಶುಸಾಹಿತಿ. ಹನಿಗವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಿ.ರಾ. ಲಿಂಗರಾಜು (ಮಿರ್ಲೆ) ಅವರ ಕೆಲವು ಕವನಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕದ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂಧನಹಳ್ಳಿಕೊಪ್ಪಲಿನ ಜಿ. ಜಿ. ಸೋಮಶೆಟ್ಟಿ ಓರ್ವ ಆಶುಕವಿ. ಇವರ ಕವಿತೆಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ತಿಪ್ಪೂರು ಕೃಷ್ಣ, ಅರ್ಜುನಹಳ್ಳಿಯ ಎ. ಎನ್. ರವಿ, ಚಿಕ್ಕವಡ್ಡರ ಗುಡಿಯ ಮಹೇಂದ್ರ ಗಂಧನಹಳ್ಳಿಯ ಜಿ.ಪಿ. ಮಹಾದೇವ ಇವರೆಲ್ಲರೂದಯೋನ್ಮುಖ ಕವಿಗಳು, ಕತೆಗಾರರು. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಸುರೇಶರಾವ್ ಚವ್ವಾಣ್, ಪ್ರಭಾಕರ ಹೆಗ್ಗಂದೂರು, ಮಿರ್ಲೆಯ ಗಜೇಂದ್ರ, ಗಂಧನಹಳ್ಳಿಯ ಜಿ. ಆರ್. ನಾಗೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಮುಂತಾದವರಲ್ಲದೆ ಹುಣಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ನಿವೃತ್ತ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಎಂ.ಎಸ್. ವೀರಶೆಟ್ಟಿ (ಕನ್ನಡಿಗ) ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಮಹಿಳಾ ಬರಹಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ತೀರ ಚಿಕ್ಕದು. ಶ್ರೀಮತಿ ಜಗದಾಂಬ ಮಲ್ಲೇದೇವರು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಾನುಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ, ಚಿಂತನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾವತ್ತೂರಿನ ಡಾ. ಎಂ. ನಂಜಮ್ಮಣಿಯವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮವಿರುವವರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ದಿ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅರಸು ಜನಾಂಗ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬುದು ಇವರ ಪಿಎಚ್. ಡಿ ಸಂಶೋಧನ ನಿಬಂಧ. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದ ಕೌಸಲ್ಯ ಧರಣೇಂದ್ರ ಅವರು ಭರತೇಶ ವೈಭವ (ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ), ಚೈತನ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ರತ್ನತ್ರಯ, ರಾಜಮತಿ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಇತರ ನಾಟಕಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಂಪಾಪುರದ ಸ್ವರೂಪರಾಣಿ ಹಿಂದೀ ಕವಯಿತ್ರಿ. ಹಿಂದೀ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕವಿತೆ, ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ನಾರಾಯಣಪುರದ ಲೀಲಾಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಸಂತಕುಮಾರಿ, ಜಮುನಾ ಮೊದಲಾದವರು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಕವಯಿತ್ರಿಯರು. ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರದ ಲತಾ ರಾಜಶೇಖರ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗಿದಂತೆ, ಶೇಫಾಲಿಕಾ ಕವನಸಂಕಲನಗಳು ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧನ ಕತೆ ಆಧರಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸ್ನೇಹ ಈ ಜೀವನ ಎಂಬುದು ಇವರ ಕಾದಂಬರಿ.

ಡಾ. ಎಸ್.ಪಿ. ಯೋಗಣ್ಣ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದವರು; ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭೇರೈ ರಾಮಕುಮಾರ ನವಚಿಂತನ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿ.ಪಿ. ಗುರುಮೂರ್ತಿ, ಸಿ.ಈ. ತ್ರಿವೇಣಿ, ಪುಷ್ಪ ತೋಟಪ್ಪ ಮುಂತಾದವರು ಪದ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜಿ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣ, ಭೇಶಿ ಪರ್ವತಯ್ಯ, ಕೃ.ಪ. ಗಣೇಶ್, ರಾ. ಸುರೇಶ್, ಸೈಯದ್ ರಿಜ್ವಾನ್, ಕೆಂಡಗಣ್ಣೇಶ್ವರ ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕ ಹೊರತಂದಿರುವ ಕೆ.ಪಿ. ಕೆಂಡಗಣ್ಣಪ್ಪ, ಡಾ. ಎಚ್.ಎನ್. ಮಂಜುರಾಜ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬರಹಗಾರರು.

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ : ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿನಾಡು ಪತ್ರಿಕೆಯ ವರದಿಗಾರರಾಗಿ ಬರಹ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಎಚ್ಚೆಸ್ಸೆ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಾರರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಸುಧಾ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ 'ವಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿ' 'ಸಮದರ್ಶಿ'

ಮುಂತಾದ ಅಂಕಣಗಳನ್ನು, ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಇವರು ಬರೆದದ್ದು ಒಂದು ದಾಖಲೆ ಎನಿಸಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಉದ್ಯಮ ವಿಫಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರೂ ಅನತಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಸಾನಹೊಂದಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ೧೯೫೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಹಂಸ' ಕೈಬರಹದ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿತ್ತು.

ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯೋಗಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸೋಮಯಾಜಿ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ನಾಟಕಸ್ಪರ್ಧೆ, ಸಣ್ಣ ಕಥಾಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ. ಕಲ್ಪತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕೈಬರಹ ಪತ್ರಿಕಾಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಚಂದಗಾಲು ನಿವೃತ್ತ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕ ಸಿ. ಕೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವಾಣಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳು, ಇಲಾಖೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಿ.ಪಿ. ಗುರುಮೂರ್ತಿ 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯಬಂಧು' ಮಾಸಿಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. 'ಶುಭವಾಣಿ' ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಿಂದ ಜಗನ್ನಾಥ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 'ಎಡತೊರೆ ಪತ್ರಿಕೆ' ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಪಿ. ಸೋಮಶೇಖರರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದಿಂದ 'ಭಾಸ್ಕರ ಪತ್ರಿಕೆ' ಭಾಸ್ಕರರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಕೆ.ಟಿ. ಮಂಜುನಾಥರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಚಿತ್ರ ಸಾರಥಿ' ಎಂಬ ಸಿನಿಮಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ವೈ. ಆರ್. ಶಿವಕುಮಾರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ವಾರದ ಸಂಚಾರಿ' ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

೧೯೮೪ ರಿಂದ ಕೆ.ಟಿ. ಮಂಜುನಾಥರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ 'ನಗರದೂತ' ಬರುತ್ತಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಿಂದ ಮೂರು ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಭೇರೈ ರಾಮಕುಮಾರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಜಾಸೌರಭ' ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತ ಶಾವಂದಪ್ಪ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆ', ಒಂಟಿ ಹೋರಾಟಗಾರರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾದ ಕೆಂಪೇಗೌಡರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ "ಭತ್ತದ ಕಣಜ" ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೆಚ್.ಎನ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶೆಟ್ಟಿ, ಬಿ.ಎಸ್. ಶಿವಪುಷ್ಪೆಟ್ಟಿ, ಸಿದ್ದೇಗೌಡ, ಕರೀಗೌಡ, ಶಂಕರಾನಂದ ಮುಂತಾದವರು ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತರು ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಡಿ.ಪಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ದಿಡ್ಡಹಳ್ಳಿಯವರು. ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆರ್.ಪಿ. ಜಗದೀಶ ರಾವಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ಬೆಳೆದದ್ದು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವರದಿಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಸುಚೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಇದೇ ತಾಲೂಕಿನ ಗಂಧನಹಳ್ಳಿಯವರು. ಸ್ವತಃ ಕಥೆಗಾರರು, ಚಿಂತಕರೂ ಆದ ಇವರು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ ಬಳಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಈ ತಾಲೂಕಿನವರು. ಹಾಡ್ಯದ ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕನ್ನಡಪ್ರಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು ಬ್ಯಾರೋ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಸಿ.ಕೆ. ಮಹೇಂದ್ರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕವಡ್ಡರಗುಡಿಯವರು. ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕದ ವರದಿಗಾರರಾಗಿರುವ ಕಂಚಿನಕೆರೆ ಗೋವಿಂದೇಗೌಡ, ಉದಯವಾಣಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಚರಣವಾಡಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಬಳಗದ ಕ್ಯ.ಪ. ಗಣೇಶ, ಮೈಸೂರು ಮಿತ್ರದ ಕಿರಣ್‌ಕುಮಾರ, ಇದೇ ತಾಲೂಕಿನವರು.

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಆಂದೋಲನ (ಎಚ್.ಪಿ. ಶಿವಣ್ಣ), ಮೈಸೂರು ಮಿತ್ರ ಕೆ.ಟಿ.ರಮೇಶ, ಪ್ರಜಾನುಡಿ (ರಾಮಕೃಷ್ಣೇಗೌಡ), ಹಲೋ ಮೈಸೂರು (ಶ್ರೀನಿವಾಸ), ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕ (ರಾಜೇಂದ್ರರಾವ್) ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ (ಕೆ.ಎಸ್. ನಾಗರಾಜ್) ಪ್ರಜಾವಾಣಿ (ತೇಸಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ) ಉದಯವಾಣಿ (ಎ.ಚೈತನ್ಯ) ಸಂಜೆವಾಣಿ (ವೀರಾಜು) ಈ ಸಂಜೆ (ಪಂಡಿತ ನಾಟೀಕರ) ಸಂಕ್ರಾಂತಿ (ಚಂದ್ರಶೇಖರ)ರಲ್ಲಿದೆ, ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ ನಾಗೇಶ್, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಯಶವಂತ, ಹರೀಶ ಕುಪ್ಪೆ ಮಹಾದೇವಸ್ವಾಮಿ, ಭೇರೈ ಮಹದೇವಸ್ವಾಮಿ, ಭೇರೈ ಮಹೇಶ, ಸೇರಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಸುದ್ದಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತರಡೆಗಳಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ರಂಗ ಕುಣಿತ, ವೀರ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತ, ವೀರದೇವರ ಕುಣಿತ, ಮಾರಿ ಕುಣಿತ, ಕೋಲಾಟ, ಗಾರುಡೀ ಗೊಂಬೆ ಕುಣಿತ, ಓಕುಳಿ ಕುಣಿತ, ಮರಗಾಲು ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ರಂಗದ ಕುಣಿತ ಹಾಗೂ ಓಕುಳಿ ಕುಣಿತದ ತಂಡಗಳು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ಮರಗಾಲು ಕುಣಿತದ ತಂಡಗಳು ಮೇಲೂರು ಹಾಗೂ ತಿಪ್ಪೂರುಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಭಜನೆ ಕೋಲು ಪದ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಬಂಡೀಪದ, ಕೊಂತಿಪದ, ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

“ಕೀರ್ತನಾ ಚತುರ” ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಬಿ.ಎನ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ಬಿ.ಎನ್.ಪಾಂಡುರಂಗ, ಎಂ.ಫಣಿಭಟ್ಟ, ಸಿ.ವಿ.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿದಾಸ, ಎನ್.ಎಲ್.ಗೋಪಾಲದಾಸ, ಹಂಪಾಪುರದ ಹೆಚ್.ಎನ್.ಗೋವಿಂದದಾಸ, ಲಾಳನಹಳ್ಳಿಯ ಎಸ್. ಮುನಿಪುಂಗವದಾಸ ಮುಂತಾದವರು ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕೀರ್ತನಾ ಜನಪದ ಗಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲಭಾರತ ಕೀರ್ತನಕಾರರ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು

೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಗರದ ಕೀರ್ತನಾ ಕಲಾ ಸಂಘವು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಗಮಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ರಂಗಭೂಮಿ : ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ೧೮೮೦ರ ವೇಳೆಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಶಾಕುಂತಲ ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಸಭಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶಾಕುಂತಲಾ ನಾಟಕವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ನಾಟಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಸಂಘವು 'ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿ ಮಹಾತ್ಮೆ' ಮತ್ತು 'ಪದ್ಮಾವತಿ ಮಹಾತ್ಮೆ' ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಕೆ.ಭರತ್ ರಾಜ್ ಹಾಗೂ ಎಸ್.ವಿ.ರತ್ನಾಕರ್ ರವರು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ಸಂಘವು (೧೯೫೦-೬೨) ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಸಿತು. ಈ ತಾಲೂಕಿನವರಾದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ಮೃದಂಗ ವಾದನಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅ.ಬಾಲಶಂಕರ ಡೋಳು ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಮಿರ್ಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು (೧೮೯೭-೧೯೫೫) ಮೂಲತಃ ವಿರ್ಲೆಯವರಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಂಜನೇಯ ಪಾತ್ರದಿಂದಾಗಿ ಆಂಜನೇಯ ಸೀನಪ್ಪ ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಗುಬ್ಬಿ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ದುಡಿದದ್ದು, ಇವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

* * * *